

Amersfoortse advocaten protesteren tegen keurslijf 'Verwijsarrangementen te dwingend'

Michel Knapien, journalist

Dertig advocaten uit Amersfoort ondertekenden een brief op poten naar de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam. Hun klacht: de verwijsarrangementen die met het Juridisch Loket worden gesloten, hebben een te dwingend karakter. Frans Ohm, directeur van de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam en Henri Niezink van het Juridisch Loket Rotterdam reageren.

Ariëns Witkamp Schoonderbeek, een middelgroot advocatenkantoor te Amersfoort, riep de collega's uit de stad bijeen op initiatief van één van de partners, mr. Gar Schoonderbeek. Aanleiding: de invoering van de zogenoemde 'verwijsarrangementen' die advocaten kunnen sluiten met het Juridisch Loket, de opvolger van het Bureau Rechtshulp. Wie zo'n arrangement sluit, krijgt cliënten doorverwezen van het loket, wie geen arrangement sluit, krijgt via dat kanaal géén cliënten.

Zij die wel een verwijsarrangement hadden afgesloten, hadden dat niet gedaan uit enthousiasme voor het nieuwe systeem. Dat werd Schoonderbeek al snel duidelijk. 'Angst voor verlies aan cliënten en omzet speelde mee, terwijl het dwingende karakter van het verwijsarrangement niet bij iedereen was doorgedrongen.' Schoonderbeek was wél op de hoogte van de ins en outs. En na de bijeenkomst was iedere aanwezige dat. 'Er werd vervolgens geopperd om zelf spreekuren te organiseren, buiten het Juridisch Loket om,' zegt Schoonderbeek. Zo ver kwam het echter niet. Wel werd besloten een 'signaal' af te geven door een brief te sturen naar de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam, in wiens ressort het Juridisch Loket Amersfoort is gevestigd.

Frans Ohm, directeur van de Amsterdamse Raad voor Rechtsbijstand zegt niet geschrokken te zijn van die brief. 'De bezwaren waren reeds bekend.' Maar dat advocaten zeggen niet te weten wat hen te wachten stond, noemt hij 'pertinent onjuist'. 'Met de portefeuillehouder rechtshulp is driemaal overleg geweest over de opzet, de Nieuwsbrief van de raad heeft de komst van arrangementen aangekondigd, in oktober is er een informatiebijeenkomst ge-

weest in de Jaarbeurs in Utrecht en daaraan voorafgaand kreeg men schriftelijk informatie-materiaal toegestuurd. Het kan dus niet zo zijn dat de Amersfoortse advocaten dit op hun bijeenkomst voor het eerst hoorden.'

DWINGEND KARAKTER

De bezwaren van de dertig andere ondertekenaars van de brief hebben vooral betrekking op het 'dwingende karakter' van het verwijsarrangement.

Dan is niet de advocaat nog meester over zijn agenda, maar

het Juridisch Loket

gament. De (door)verwijzing wordt gedaan door medewerkers van het Juridisch Loket die – in tegenstelling tot die van Bureaus Rechtshulp – vaak niet academisch geschoold zijn, stelt Schoonderbeek: 'Kunnen zij goed inschatten hoeveel tijd een zaak uiteindelijk kost? Want is eenmaal een cliënt of zaak toegewezen, moet je deze van A tot Z afhandelen.' Het is de bedoeling dat afspraken in de toekomst door de

loketten worden ingepland. 'Dan is niet de advocaat nog meester over zijn agenda, maar het Juridisch Loket. Zo kun je je praktijk niet meer sturen.'

Directeur Ohm van de Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam: 'De advocaat beslist over de wijze van aanpak. Hij is niet gehouden een zaak te behandelen waarin niks zit en beoordeelt ook zelf of deze binnen een kort tijdsbestek als lichte advieszaak kan worden afgedaan. Het is uiteindelijk de advocaat die in het intakegesprek met de cliënt vaststelt hoeveel uur deze zaak gaat kosten, niet de medewerker van het loket.'

Volgens Ohm was de stelselherziening al langer bekend en ook dat er verwijsarrangementen zouden komen. 'Misschien heeft niet iedereen zich toen goed gerealiseerd wat de concrete uitwerking daarvan is, zoals het verlies van een deel van de agendavrijheid. Maar advocaten hóéven niet mee te doen, je contractvrijheid wordt niet aangetast.'

MOTIVEREN

Een advocaat die een cliënt of zaak, doorverwezen vanuit het Juridisch Loket niet wenst aan te nemen, moet dat uitgebreid motiveren.

Ervaringen in Rotterdam

'AMERSFOORTSE ADVOCATEN LIJDEN AAN KOUDWATERVREES'

Het Juridisch Loket van Rotterdam is pas een half jaar in functie maar haar voorloper, het Bureau Rechtshulp, werkt al twee jaar met verwijsarrangementen. Tot grote tevredenheid van de cliënten – én van de zeventienhonderd advocaten in het Haagse hofressort (waarin 270 in het arrondissement Rotterdam) die eraan meedoen. Henri Niezink, hoofd van het Juridisch Loket Rotterdam: 'Lange tijd hadden we een aanbodprobleem: te veel cliënten en te weinig advocaten, met als gevolg dat cliënten gingen zwerven. Nu is dat omgedraaid: er zijn misschien wel te veel advocaten voor het aantal cliënten dat zich hier meldt. Prettig, ons motto is immers: de klant is de maat der dingen.'

Niezink belooft de advocaten bepaald géén gouden bergen met deze cliënten. 'Ze moeten vooral aan acquisitie blijven doen, want wij leveren maar een beperkt percentage van de zaken. Zo hebben we 161 advocaten in het bestand die arbeidszaken doen. Ben je een keer aan de beurt geweest, dan duurt het weer een tijdje voordat je een nieuwe cliënt krijgt. Advocaten krijgen wel een zaak kanten-klaar aangeleverd. De cliënt is goed geïnformeerd over de kosten en hij neemt de juiste bescheiden mee.' Wel geeft Niezink toe dat zo'n twintig procent van de cliënten uiteindelijk niet komen opdagen. 'In het hofressort 's-Hertogenbosch zijn ze een stap verder. Daar worden de afspraken al in de agenda van de advocaat geboekt. Het uitvalpercentage is daar dan ook de helft lager.'

De angst voor het onbekende, zoals de advocaten in Amersfoort, daar kan Niezink zich wel iets bij voorstellen. 'Het is gebleken dat een slimme advocaat en een goed kantoor baat hebben bij dit nieuwe systeem. Ze lijden wellicht aan koudwaterrees. Ik nodig ze uit om eens in Rotterdam te komen kijken.'

Koffiepads

In toenemende mate heeft de samenleving behoefte aan leuk recht. Recht met een glimlach. Zoals kranten voor de afwisseling graag foto's van lieve dieren op de voorpagina plaatsen.

De alledaagse ernst en droefenis van het menselijk bestaan zullen zich weliswaar in het recht vast als teken in een hondenvacht – het gemiddelde advocatendossier leest als een biografie van de erbarmelijke debiteur, dwaze vader, bedrogen huizenkoper, failliet en al die andere beklagenswaardige justitiabelen die via de wachtkamer hun weg vinden naar het bureau en de kast van de raadsman – maar er zijn delen van het recht die zich hiervan weten te vrijwaren.

Het is leuk om te lezen over een luieroorlog tussen multinationals. Over de kleur van tandpasta. Dat zijn serieuze zaken, maar toch ook weer niet. Afgelopen week was de strijd over het koffiepad-monopolie in het nieuws. (Wie van lekkere koffie houdt heeft waarschijnlijk nog nooit van koffiepads gehoord. Het zijn een soort koffieblokjes in de vorm van vaatwastabletten.)

The unbearable lightness of law. Zo zou je dat kunnen noemen.

Er zijn advocaten die zich bij voorkeur met dat wufte rechtsgebied bezighouden. Dat zijn de intellectueel eigendomsrecht advocaten. Vroeger waren dat gewone civilisten met een procespraktijk. Maar ze hebben zich weten te ontworstelen uit de beknellen-greep van de platte burgerlijke zaken. Het hogere heeft hen gelokt.

De intellectuele eigendom komt als het ware voort uit escapisme. Zijn aanhangers koesteren het ongrijpbare, vluchtige karakter van dit recht. De stroming van IE-ers heeft misschien mede daardoor een grote vlucht genomen. Ze verenigden zich aanvankelijk op speciale eilandjes in grote kantoren. Daar markeerden ze hun aanwezigheid door glazen vitrinekasten vol parafernalia uit de IE-praktijk. De mannen ontteden zich van hun das en wierpen zich vol overgave in langslepende procedures over lekkootjes van luiers, de vorm van zoutjes en de kleur van flipflo's.

Er volgde een paradoxale ontwikkeling. De intellectuele eigendom won aan betekenis.

De grote toewijding van de beoefenaars leidde tot verdieping en ernst, maar altijd met een lichtvoetig randje. Het dikste handboek dat de rechtsgeleerdheid de afgelopen tien jaar heeft voortgebracht is overigens een foliant met de titel *Merkenrecht*. Over de leer van de overeenstemmende tekens en de generieke aanduidingen. Het kooplustopwekkend vermogen van twee geborduurde strepen.

Sinds kort is een nieuwe fase aangebroken: de exodus. Als geroepen door een hogere macht, trekken de IE-ers weg uit hun kantoren en verenigen zich in kleine selecte niches. Ze zullen groeien. Gaat heen en vermenigvuldigt u, is het credo. En het recht zal steeds leuker worden.

Ondraaglijk leuk.

Foto: Erik van der Burgt

Bij de opening van het eerste Juridisch Loket, 18 juni 2004 in Breda, had minister Donner er zo te zien al niet erg veel vertrouwen in.

Schoonderbeek: 'Als die motivering naar het oordeel van de Raad voor Rechtsbijstand onvoldoende is, kan dat aanleiding zijn tot het opzeggen van het verwijdsarrangement.' En houdt een advocaat zijn uren vrij voor mogelijke cliënten van het Juridisch Loket, en er komt niemand opdagen, dan staat daar géén vergoeding tegenover, vreest hij. Maar Ohm verwacht ook hier geen problemen. 'Advocaten hebben altijd genoeg te doen. Als de uren die ze hebben gereserveerd voor onze cliënten niet vollopen, kunnen ze toch ander werk doen?'

Schoonderbeek voorziet ook problemen als niet voldoende gespecialiseerde advocaten een verwijdsarrangement sluiten. 'Neem Amersfoort. Hier zijn vrij weinig advocaten die vreemdelingenzaken doen. Wat gebeurt er als geen enkele daarvan een verwijdsarrangement sluit? De cliënt die zich aan het Juridisch Loket meldt voor rechtsbijstand, kan in Amersfoort niet terecht en moet naar Utrecht. Welk belang is daarmee gediend?' Hij kan er één bedenken: het Juridisch Loket gaat zo'n beetje alles beheersen.

Ohm: 'De onafhankelijkheid van de advocatuur is een groot goed, maar dat heeft te maken met het doen van je werk zonder druk van buiten, en niet of je de ene of de andere cliënt aanneemt. De kritiek op dat deel van het systeem is vooral psychologisch van aard. Advocaten hoeven, zolang niet met het elektronisch agendasyteem wordt gewerkt geen tijd vrij te houden. Op termijn zal het loket de afspraken in de agenda van de advocaat vastleggen, maar voorwaarde daarvoor is een goed werkende elektronische agenda, waarin de advocaat verhinderingen kan aangeven.'

GRIP OP UITVOERDERS

Na de auditverklaringen noemt Schoonderbeek de verwijdsarrangementen de tweede verplichting die de Raad voor Rechtsbijstand aan advocaten oplegt. 'Vanuit het belang van de Raad voor Rechtsbijstand snap ik

dat wel. De gefinancierde rechtshulp moet op orde zijn en daar zijn advocaten voor nodig. Dan heb je meer grip nodig op de uitvoerders van de gefinancierde rechtshulp.'

Maar wat te doen met cliënten die als lastig te boek staan, of zaken die bewerkelijk zijn en veel tijd vergen voor een relatief lage vergoeding? 'Dáár zijn de Raden nu mooi vanaf. Advocaten hebben ook voor die mensen een verantwoordelijkheid. Het probleem wordt zo wel heel makkelijk op ons bordje geschoven.' Liever ziet Gar Schoonderbeek dat de loketten gaan werken met lijsten waarop namen staan van advocaten en hun specialismen – zoals de Bureaus Rechtshulp dat deden. 'Dan ondervang je onze bezwaren tegen de nieuwe werkwijze.'

De kritiek op het systeem is vooral psychologisch van aard

Maar dat veegt Ohm van tafel. 'Dat systeem was ondoorzichtig en leidde tot een oneerlijke verdeling van cliënten over advocaten. Advocaten hadden daar zelf juist moeite mee. De medewerker van het loket kijkt nu naar het rechtsgebied dat aan de orde is en de postcode van de cliënt. De geschikte advocaat die op dat moment nog de minste verwijzingen heeft en dus boven aan de lijst staat, krijgt deze cliënt toegewezen. Daarmee is het nieuwe systeem juist veel transparanter en eerlijker.'

Frans Ohm wil nog kwijt dat de raad niet star zal zijn in het oplossen van praktische, organisatorische problemen als zich die voordoen. Waar nodig zullen we bijsturen. Het klantenperspectief staat bij ons op de eerste plaats maar we willen het zo advocaatvriendelijk mogelijk doen. Dan moeten advocaten wel eens een concessie doen over met welke cliënt ze in zee gaan.'

Hij vervolgt: 'De Orde heeft de collectieve verantwoordelijkheid bevestigd in het kader van de stelselherziening. Dat commitment wordt nu handen en voeten gegeven. Ik zou daarom zeggen: doe massaal mee. Dan wordt de "pijn", door sommigen nu gevoeld, door veel mensen gedeeld.'

Adviescommissies kraken concept-terroriswetgeving

Zowel de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak als de Orde heeft een zeer kritisch adviesrapport uitgebracht over het conceptwetsvoorstel Bijzondere bevoegdheden tot opsporing van terroristische misdrijven. Dit concept bevat onder meer de mogelijkheid tot uitstel van volledige inzage van processtukken en het mogelijk maken van bewaring (oplopend tot 2 jaar en negentig dagen) bij verdenking van een terroristisch misdrijf, ook buiten het geval van 'ernstige bezwaren'.

De twee slotconclusies, die na lezing van het eraan voorafgaande advies eigenlijk nog mild klinken: 'Ten aanzien van diverse voorgestelde maatregelen vraagt de NVvR aandacht voor de beperkingen en eisen die uit het EVRM voort-

vloeien. De NVvR adviseert de voorgestelde wijzigingen in artikel 66 en 67, althans niet in deze vorm, te handhaven.' De Adviescommissie Strafrecht van de Orde: 'Mede door de moord op Theo van Gogh heeft het probleem van het terrorisme een dynamiek gekregen, die uitsluitend lijkt te worden aangestuurd door de maatschappelijke onrust, versterkt door politieke aandacht en nauwelijks door weloverwogen en afgemast beleid. (...) Er is geen reden het strafrechtelijk systeem te belasten door voor de opsporing en vervolging van terrorisme een apart strafvorderlijk regiem in te stellen.' De NVvR en Orde zijn van zins om in het voorjaar een conferentie te organiseren over de voorstellen.

AGENDA

Aanpakken van recreatielawaai

Op 20 april wijdt de Nederlandse Stichting Geluidshinder haar jaarlijkse Geluidshinderdag aan 'horeca- en evenementenlawaai'. Recreatielawaai staat in de top-5 van meest storende geluidsbronnen in Nederland. Zo'n 2 miljoen Nederlanders worden er door gehinderd, waarvan bijna de helft in ernstige mate. Het overgrote deel van hen wordt gehinderd door kermissen, horecagelegenheden en massa-evenementen in de open lucht. Er is slechts een beperkt wettelijk kader om alle vormen van geluidsoverlast van deze bronnen aan te pakken. Tijdens de Geluidshinderdag 2005 zal de gemeentelijke praktijk centraal staan. Deelname kost € 170 voor NSG-donateurs, € 220 voor niet-donateurs en € 25 voor studenten. Meer informatie en aanmelding: www.nsg.nl, resp. info@nsg.nl.

Duidelijkheid over GBA

'Advocaten hebben recht op gegevens uit de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) op basis van artikel 98 Wet GBA, wanneer dit noodzakelijk is ter uitvoering van een algemeen verbindend voorschrift of omdat een algemeen ver-

bindend voorschrift dat vereist. Dat betekent dat advocaten geen recht hebben op gegevens indien de gegevens noodzakelijk zijn voor het uitbrengen van een dagvaarding, de betekening van een vonnis of een buitengerechtelijke incassoprocedure.'

Aldus de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken in een nieuwsbrief aan haar leden, waaronder alle Nederlandse gemeenten. De eerdere conclusie van een aantal gemeenten dat GBA-gegevens per definitie niet aan advocaten mogen

worden verstrekt (op basis van recente uitspraken van de Raad van State) is dus onjuist, aldus de NVvB.

In het volgende nummer meer over dit onderwerp.